

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

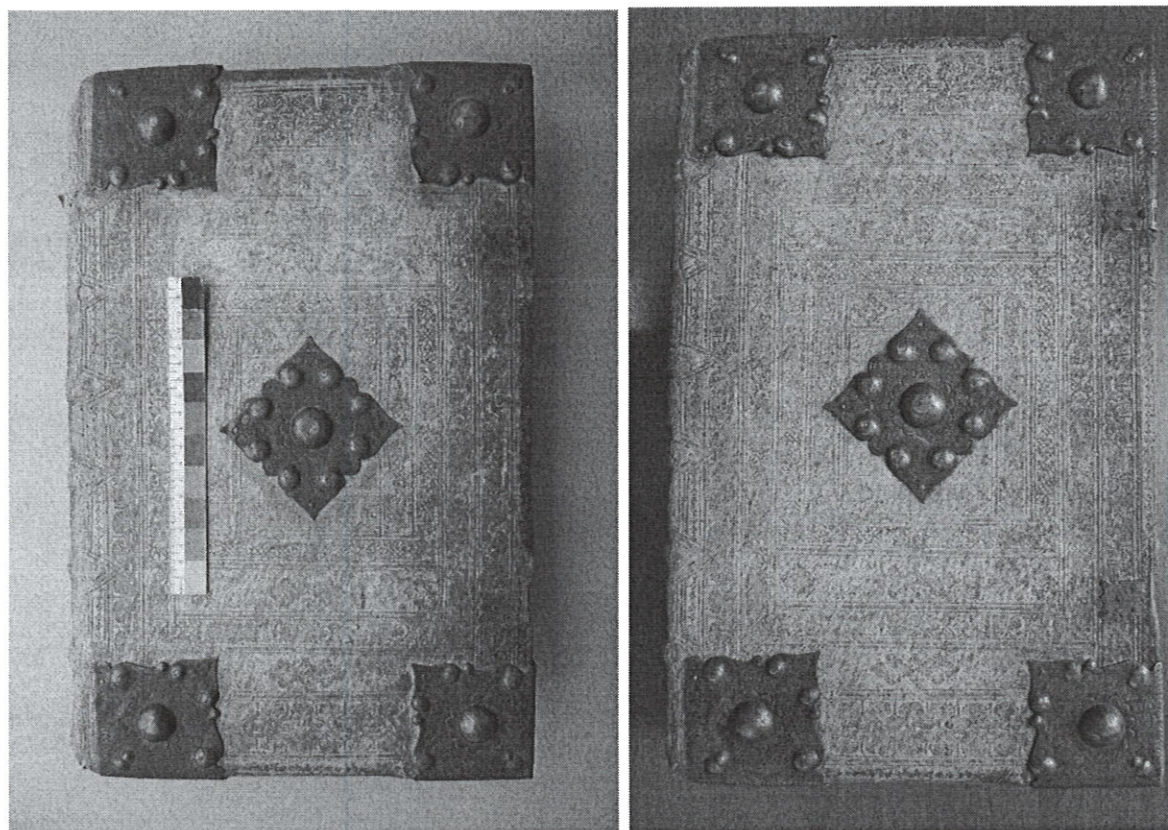
Pályázati azonosító:

Elnyert támogatás: 1.000.000,- ft

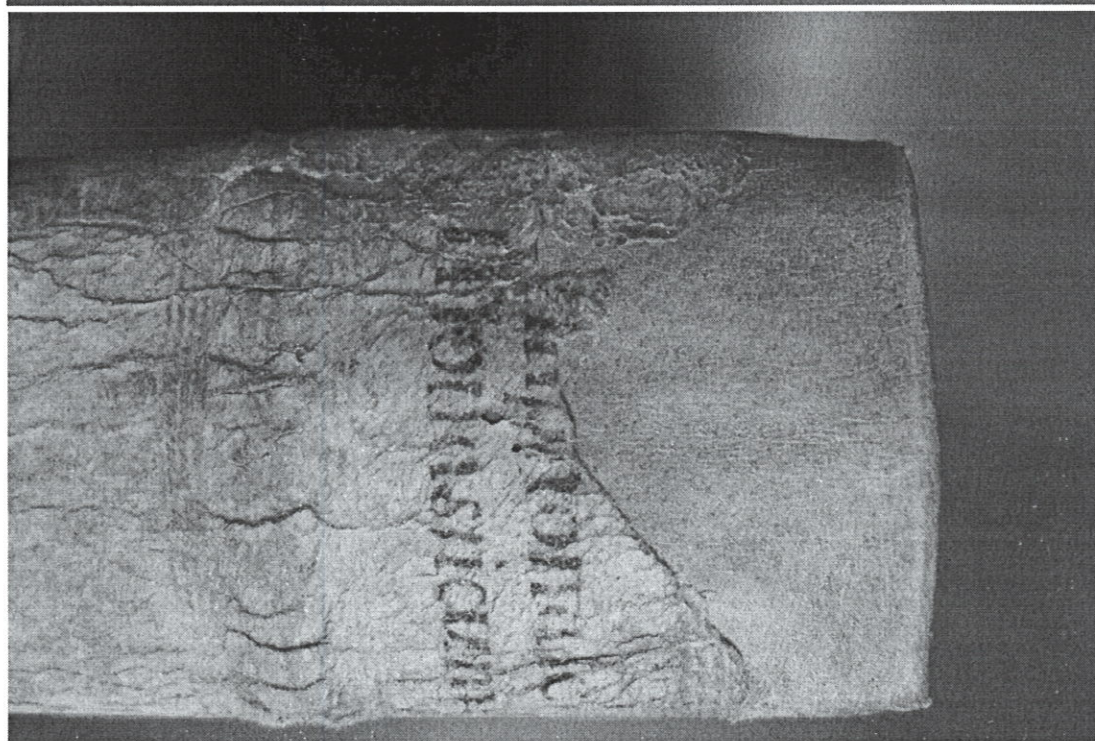
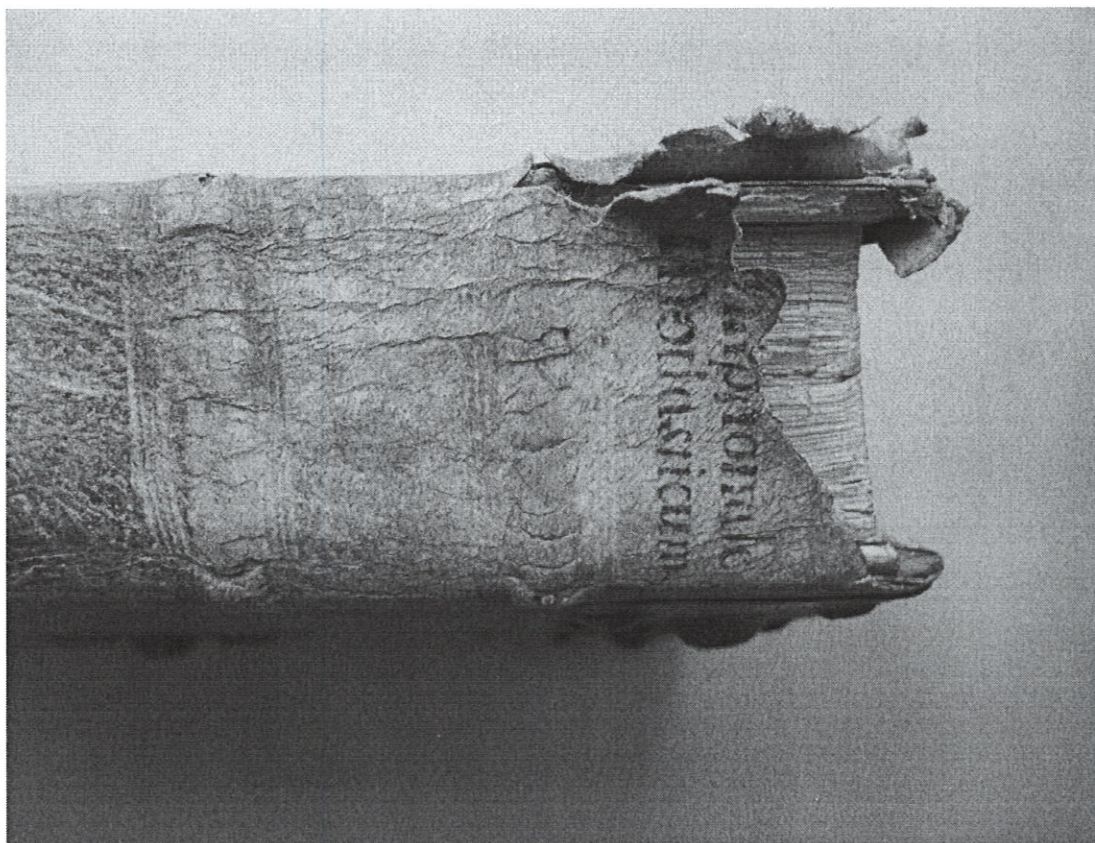
Pályázati téma: Az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtára régi könyves gyűjteményébe tartozó Antiphonale diurnum (1643) liturgikus nyomtatvány teljes restaurálása

A restaurált dokumentum: Antiphonale diurnum, dispositum iuxta breviarium monasticum...Tulli Leucorum, 1963, 29x44x11 cm, jelzet: 300.892

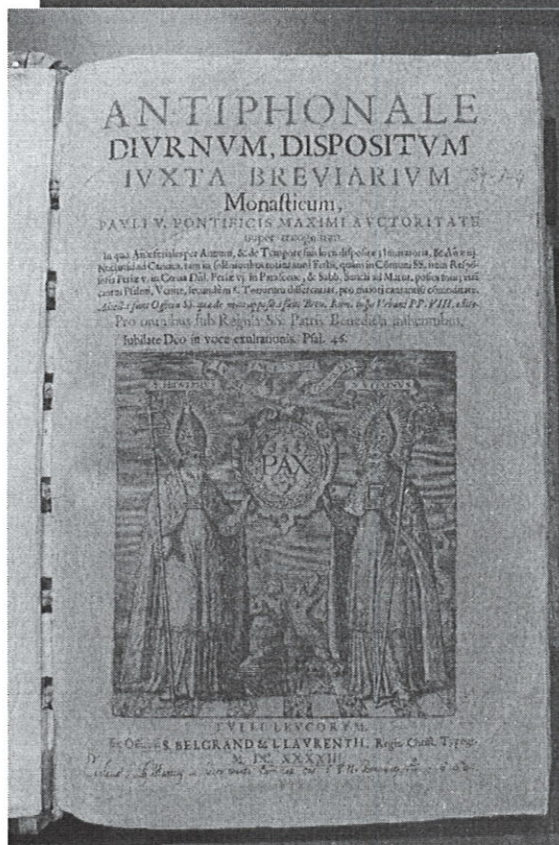
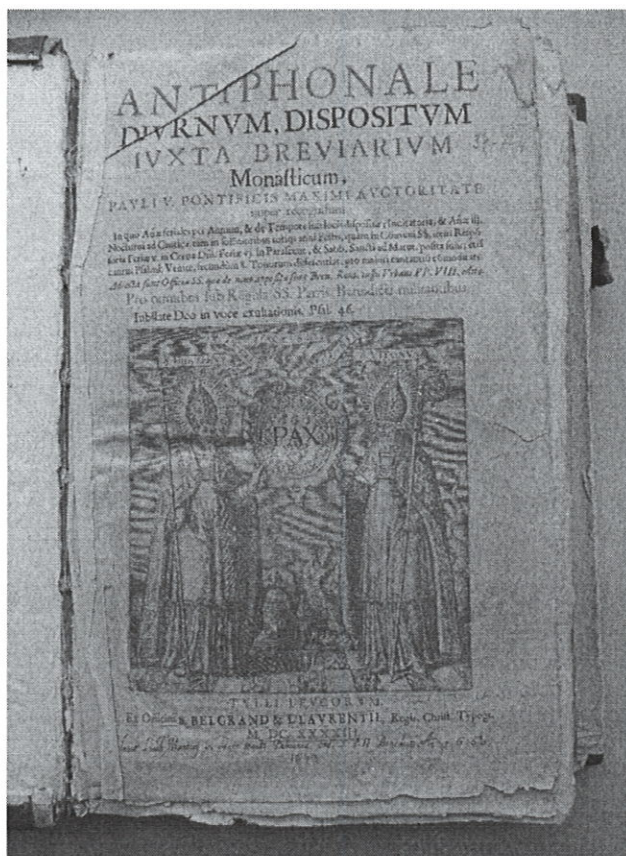
Restaurálást végezte: Ars Alba Bt. – Szentendre, Fehrentheil Henriette kamarai könyvrestaurátor

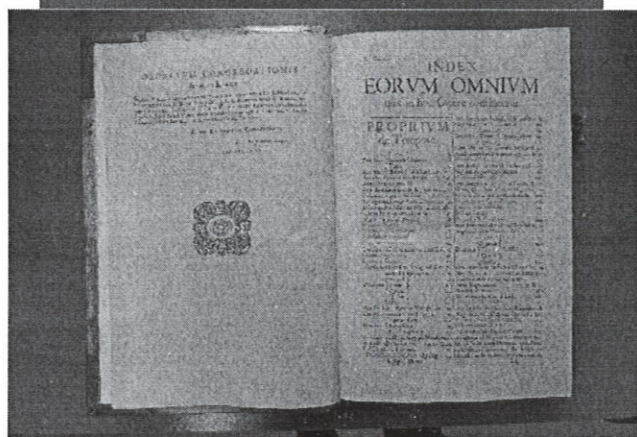
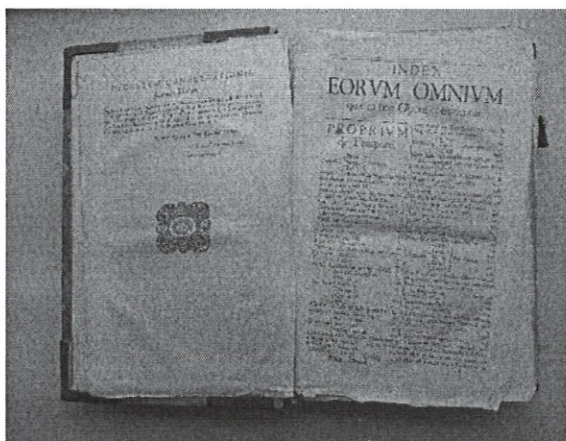
Az előtábla restaurálás előtt és után

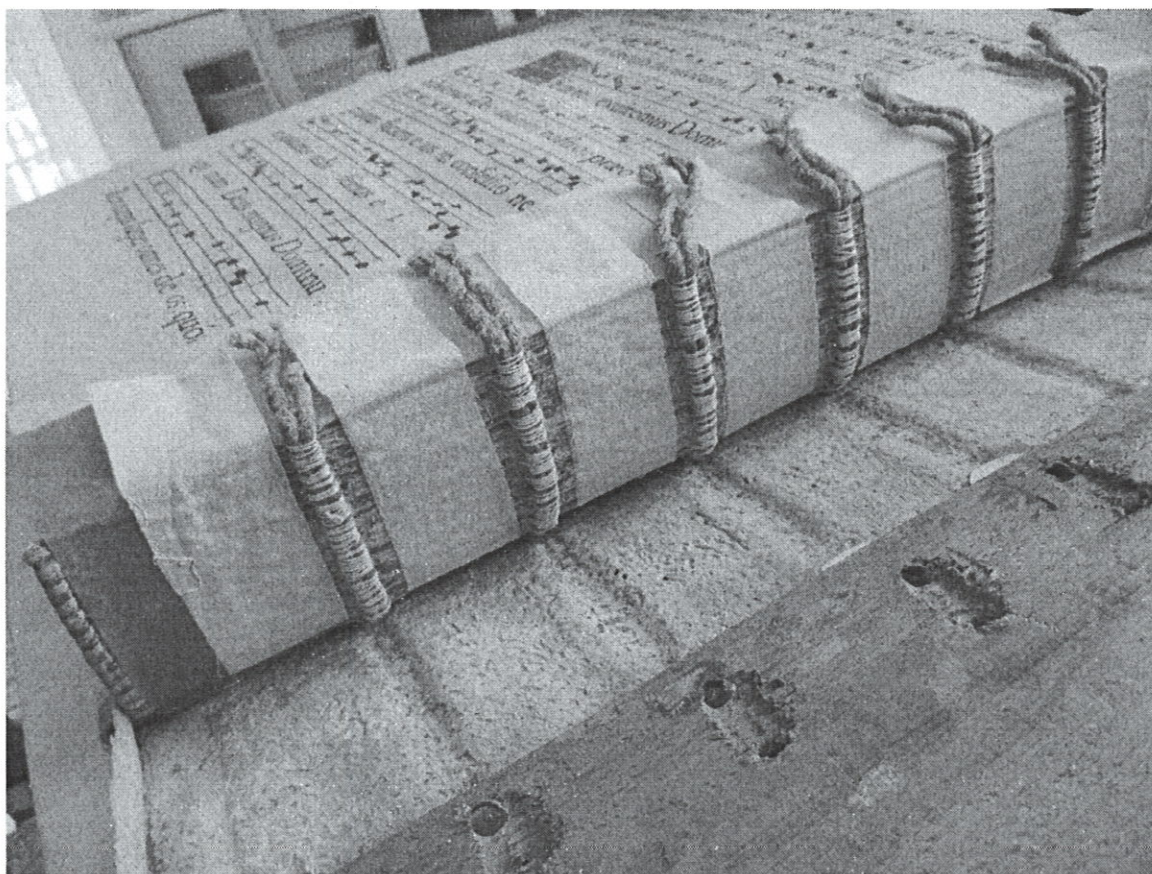
A gerincbőr fejnél restaurálás előtt és után

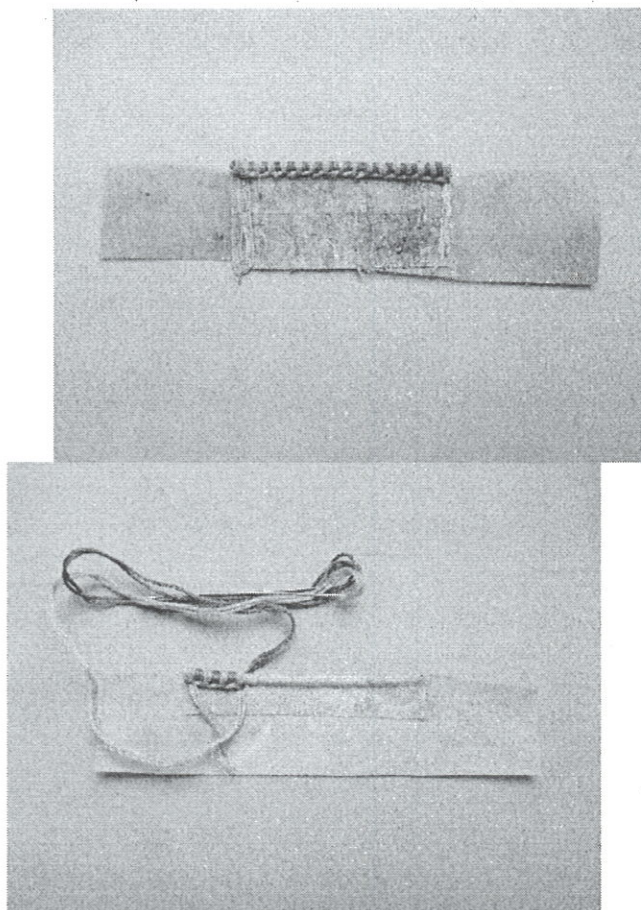
A címlap restaurálás előtt és után

Elszíneződött, sérült oldalak restaurálás előtt és után

A fölfűzött könyvtest az új gerinckasírozásokkal

A konzervált alsó oromszegő és a felső rekonstrukció készítése

A könyv állapota restaurálás előtt:

A kötés: Egészbőr kötés fehér disznóbőrből, bükkfa táblákon. A borítóbőr vaknyomással gazdagon díszített, a két táblán egyformán. A gerincen a bordák lekötözése hagyott vaknyomás jellegű mintázatot a bőrön. A táblákon réz sarok- és középveretek vannak, a kötet arcnál két szíjjal és csattal záródott. A könyvtestet hat dupla zsinegbordára fűzték.

A bőr kiszáradt, szennyezett, felülete zsíros ujjnyomokkal teli. A felső sapka elveszett, a gerincbőr nagyobb felületeken elvált a könyvtesttől. A veretek szennyezettek, korrodáltak, néhol deformálódtak. A szíjak a csatok akasztós végével együtt elvesztek, de a többi veret megmaradt.

A könyvtest: Az 'Antiphonale'-hoz hozzákötött 'Responsoria prolixa' nagyon hiányos, a fűzés itt elszakadt, az ívek/lapok kijárnak. A szöveg feketével és pirossal nyomtatott. Metszése pirosra festve. A papír feltehetően a készítés technikájából vagy az alapanyag elégtelenségéből adódóan savas, az egész könyvtest elbarnult, a kiszakadt lapok szélei savas papírra jellemzően éles vonalban töredeznek. A lapok szennyezettek, a lapszélek gyűrődtek, szakadozottak, vízfoltosak, sok helyen korábbi javítások is vannak, némelyikre kézzel ráírták a letakart/hiányzó szöveget.

A dupla zsinegbordákat a fűzés szimpla bordaként kerüli. A bordavégeket a fatáblákba süllyesztették. A fűzés sok helyen szakadt, gyenge. Oromszegője csak lábnál maradt meg, pergamen alapra készült kék-fehér gyöngyhímmzéssel. Előzékei csak tükörből állnak, hátul lábnál egy '*Magnificat*' kottás felirattal. A nyílásban önmagára visszahajtott tükör képezi a betáblázócsíkot. A bordaközökben keskeny pergamen kasírozások vannak, néhány közülük kódextöredék.

Elvégzett beavatkozások, felhasznált anyagok:

- A könyvtest kibontása a kötésből: az előzéktükrök föláztatása, a gerincbőr lefejtése, a nyílásoknál lévő veretek leemelése, a bordák kibontása a táblákból.
- A fűzés teljes bontása, a lapok száraz tisztítása mikroszálas kendővel, radírokkal.
- A papír kémhatásának mérése Merck-féle finomskálás indikátorral extraktumban 6 helyen 4,5 pH körüli eredményeket adott.
- A papír mosása kétszer cserélt tiszta vízben, savtalanítás 8,5 pH-jú kalcium-hidroxid fürdőben.
- A papírhányok kiegészítése papíröntéssel, a rost a Hámori Papírmalom alfa-cellulóz rostjaiból és beörölt Fabriano Ingres papírból készült.
- Utánenyvezés a meggyengült helyeken 2%-os metilcellulózzal (Glutofix600).
- A beírt korábbi javításokat megőriztük.
- A hiányzó lapokat öntött papírcsíkokkal jeleztük.
- Fűzés az eredeti zsinegbordákra lencérnával. A fűzőszál a dupla zsinegeket szimpla bordaként kerüli.
- Gerinckasírozás készítése lepedővászonból, a ragasztó bőrenyv (Pannoncolor) és rizskeményítő (Gabi Kleindorfer).
- Az alsó oromszegő konzerválása metilcellulózzal, az alap kiegészítése új pergamennel (bőrenyv, rizskeményítő mint fent). Fejnél új oromszegő készítése.
- A bőr tisztítása, konzerválása likkerrel (desztillált víz, lanolin, pataolaj, zsíralkoholszulfát [Genapol]), kiegészítése új fehér cserzésű disznóbőrrel. Bőrfestés Rhoda Dye NF bőrfestékekkel (Gabi Kleindorfer).
- Betáblázás, új sapkák készítése, a sapkák erősítése zsineggel. Ragasztó: rizskeményítő (mint fent).
- Veretek tisztítása szárazon radírokkal (Seed Brand 510, 512)

A restaurált kötet tárolási körülményei restaurátori ajánlásnak megfelelően történnek, ellenőrzött pára- és hőmérsékleti viszonyok között.

A beszámoló restaurálásra vonatkozó része Fehrentheil Henriette restaurátori dokumentációja alapján készült.

Esztergom, 2025. november 10.

Szalai Katalin könyvtárvezető

Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtára

NKA pályázati beszámolók				
NKA pályázati beszámolók / Keresés: 505111/4841				
Intézmény neve	Pályázat címe	Megítélt összeg	Pályázati azonosító	Fájl
Esztergomi Hittudományi Főiskola	Az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtára régi könyves gyűjteményébe tartozó Antiphonale diurnum (1643) liturgikus nyomtatvány teljes restaurálása	1000000	505111/4841	Megtekintés